

Kommunalt netværk skal løfte kvaliteten i planlægningen af vedvarende energianlæg

Plan22+ har igangsat et netværk, hvor kommunerne bliver præsenteret for ny viden og kan erfaringsudveksle, så de i fællesskab kan finde nye redskaber og metoder i planlægningen af vedvarende energianlæg. Denne artikel giver et indblik i netværket og noget af den viden og de problemstillinger, som landets VE-planlæggere arbejder med.

Af **Hannah Lund**, student, Byplanlaboratoriet og Plan22+ og landskabsarkitektur-studerende, KU.

Overgangen til vedvarende energi (VE) er afgørende for den grønne omstilling. Hvordan sikrer vi, at fremtidens VE-projekter er af god kvalitet; at de placeres fornuftigt i landskabet, at de nye løsninger skaber merværdi og synergier mellem biodiversitet, arealanvendelse og lokalsamfund, og at der samtidig er opbakning til projekterne fra de mennesker, der skal bo side om side med dem? Kommunerne spiller her en nøglerolle, da det er dem, som varetager den fysiske planlægning, der skal fremme VE-projekter – og som samtidig skal sikre, at planlægningen spiller sammen med både lokale og nationale hensyn og interesser.

VE med merværdi

For kommunerne rummer arbejdet med VE-projekter en kompleks blanding af praktiske og strategiske udfordringer. Det handler om at finde løsninger, der både fremmer den grønne omstilling og samtidig tager højde for lokale behov og hensyn.

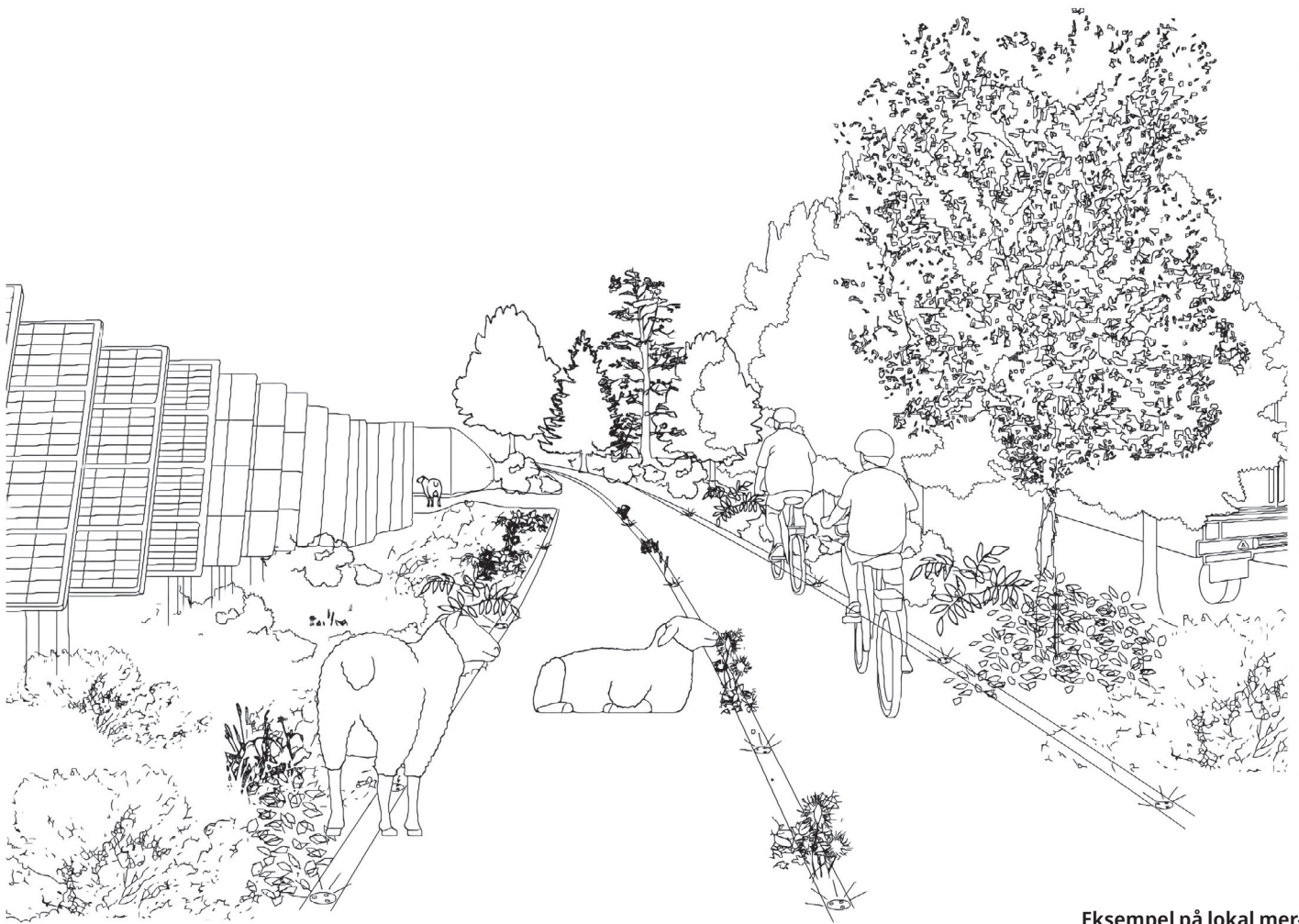
En onsdag i februar mødtes Plan22+ netværket på Vordingborg Rådhus for at blive klogere på, hvordan den statslige puljeform 'grøn pulje' kan skabe merværdi i VE-projekter. Når nye vindmøller, biogas-, PtX- og solcelleanlæg opføres, skal det også gavne lokalsamfundet. 'Grøn pulje' skal være med til at sikre, at en del af VE-opstillers midler bruges til lokale initiativer. Midlerne i puljen administreres af kommunen og kan søges af lokale foreninger, selvejende institutioner og borgere til projekter, der styrker lokalområdets attraktionsværdi, fællesskaber eller andre almennyttige formål. Det er typisk mindre lokalsamfund i landzonerne, der får energiparkerne som nabo, og det kan derfor give mening at afsætte midler til lokale initiativer, der kan opveje de visuelle og auditive konsekvenser, som energiparkerne kan medføre.

Som et eksempel til inspiration blev Vordingborg Kommune fremhævet i netværket. Med rådgivning fra Urland har kommunen fundet gode eksempler på, hvordan man kan skabe lokal merværdi i energiprojekter i form af forbedret mobilitet i landdistrikterne, f.eks. ved at fremme sikker trafik og adgang til naturen. Støtte til lokale services som dagligvarebutikker og sportshaller har også været et tema i kommunens arbejde med merværdi. Samtidig har kommunen fokuseret på at synliggøre den positive effekt af den grønne omstilling i lokalsamfundet.

Grøn puljeordningen i praksis

Men hvordan får man som kommune 'Grøn puljeordningen' til at fungere godt i praksis? Flere planlæggere i VE-netværket peger på vigtige spørgsmål i forbindelse med lokal inddragelse i VE-projekter – især hvordan den sikres tidligt i processen, allerede inden energiprojekterne ligger på tegnebrættet. En central udfordring er den tidsmæssige forskydning mellem etableringen af energiparkerne og udbetalingen af midler fra 'grøn pulje' til lokale initiativer. Hvis pengene først når lokalsamfundet efter, at energiprojektet er færdigt og tilsluttet elnettet, kan det skabe usikkerhed: Har de lokale overhovedet reel indflydelse? Den usikkerhed kan skabe lokal modstand – også selvom langt de fleste faktisk er positive over for den grønne omstilling.

Derudover kan ændringer i puljens størrelse påvirke bygherrens økonomiske ramme, idét flere af midlerne kanaliseres over i puljen. Det påvirker de lokales forhandlingsposition overfor bygherren, da pengene nu skal tildeles via puljen, og dermed også have opbakning fra kommunens politikere. Puljen kan derfor have betydning for fleksibiliteten i forhold til at tilpasse projekterne til det konkrete lokalsamfunds ønsker. Omvendt sikrer puljeordningen, at midlerne reelt går til initiativer, der skaber merværdi,

og på den måde gavner borgerne bredt i kommunen. For at sikre lokal opbakning til fremtidens VE-projekter i det åbne land er det essentielt at finde løsninger på disse processuelle udfordringer. Og det kan VE-netværket være med til.

Et tværkommunalt vidensfællesskab

Netop balancegangen mellem planlægning, inddragelse og økonomiske rammer er et centralt tema i netværket. VE-planlægger i Ringsted Kommune Esther Penthien understreger, at mange kommuner står alene med disse udfordringer og efterlyser klarere retningslinjer for, hvordan VE-projekter bedst integreres i lokalsamfundene.

I stedet for at alle skal opfinde den dybe tallerken hver for sig, er det mega-godt at kunne sparre med andre, der er kommet længere – og finde ud af, at vi faktisk sidder med de samme udfordringer.

Gennem netværket har kommunerne fået mulighed for at dele erfaringer og hente inspiration til, hvordan ordninger som 'grøn pulje' kan bruges strategisk til at skabe merværdi – også i form af lokal opbakning.

Esther Penthien forklarer videre, at dialogen i netværket ofte fortsætter efter møderne, hvor deltagerne rækker ud til hinanden for at få hjælp

til specifikke udfordringer. Dette vidensfællesskab bidrager til en mere effektiv og gennemsigtig planlægningsproces, hvor kommunerne ikke behøver at starte fra scratch hver gang – en proces, der kan være afgørende for, at VE-projekterne ikke blot bliver til nødvendige energianlæg, men også aktive bidragsydere til lokalsamfundenes udvikling.

Vidensdeling til andre kommuner og aktører

VE-netværket strækker sig gennem en toårig periode og undersøger en bred vifte af temaer, der alle har betydning for kommunernes planlægning for vedvarende energianlæg. Lokal inddragelse, landskabelige hensyn, økonomiske modeller og koblingen mellem tekniske og naturbaserede løsninger er blandt de emner, der danner grundlag for vidensdeling og diskussion. En central del af netværket er inspirationsoplæg fra både praksis og forskning, hvor den nyeste viden præsenteres af eksperter, myndigheder og kommunale planlæggere. Dette giver netværket indsigt i aktuelle tendenser, sammenhænge og spørgsmål, konkrete erfaringer og innovative løsninger, der kan styrke den strategiske og helhedsorienterede planlægning af VE-projekter.

For at omsætte denne viden til konkrete handlinger samler netværket løbende de vigtigste indsigter og anbefalinger i et fælles slutprodukt. Dette skal give kommuner og andre aktører et stærkere grundlag for at arbejde helhedsorienteret med VE-planlægning, hvor energiprojekter bidrager positivt til både lokalsamfund og landskaber.

Eksempel på lokal merværdi i energiprojekter i form af forbedret mobilitet i landdistrikterne ved at fremme sikker trafik og adgang til naturen.

ILLUSTRATION UDARBEJDET AF URLAND FOR VORDINGBORG KOMMUNE, APRIL 2023.

PLAN 22+

Plan22+ har flere tematiske netværk, hvor målet er at hjælpe kommunerne med at omsætte klimamålsætninger til konkret planlægning.

Ud over netværket for VE-planlægning fokuserer andre netværk på emner som kompakte, grønne byer, strategisk kommuneplanlægning i et klima- og bæredygtighedsperspektiv samt byplanlægning og klimavenlig mobilitet.

Netværkene samler kommunale planlæggere på tværs af landet og skaber et forum for videndeling, erfaringsudveksling og fælles udvikling af metoder og løsninger.

Læs mere om de forskellige netværk på plan22.dk